

RAFAI GÁBOR RIPTORTJA

„Nehéz esők vastag rongyai...”

Sűrű sötétség ereszkedik a városra, a délutáni vihar már elcsendesült, amikor tíz óra előtt néhány perccel odagurulunk a Taurus szegedi gyárának kapujához. Az országút kihalt, csak néha húz el egy-egy autó. Itt beszélünk meg találkozót Pajtás Zoltánnal, aki a délutános műszak végén vállalta, hogy eljön velünk a Nagyállomásra. A Menedékhely Alapítvány kuratóriumának tagja már hetek óta kijár a hajléktalanokhoz, akik félszázan beszélgetésért magukat a pályaudvar várótermébe.

— Amíg nem sikerül munkába állítanunk ezeket az embereket, addig nem fog megoldódni ez a probléma — kezdi a történetet az autóban. — Az az igazság, hogy jó részük nem is igazán akar dolgozni. Kettévált a hajléktalanok tábora is, de a munkát csak a kisebbség fontolgatja.

Nem marad sok időnk a beszélgetésre, megérkezünk a pályaudvarra. Minden csendes, minden kihalt a földszinten. Az

utolsó vonatok is elmentek, utas sehol. Síri csönd nehezedik mindenre. Figyelmeztet kísérőnk, vigyázzunk, mert minden bizonnyal megpróbálnak majd megvágni bennünket egy ötvenessel, százassal. Ha engedünk, se vége, se hossza nem lesz az unszólásnak. Próbáljuk ehhez tartani magunkat.

— Két szelet kenyérről leütöttek a múltkor a Déliben — esik nekünk egy fiatal ember a váróterem ajtajában. — Tíz napig nyomtam utána az ágyat, begennyesedett az egész szám. Azután ide jöttem, Szegedre.

A váróteremben körben asztalok, itt is, ott is bóbiskolnak borostás, elnyűtt arcú férfiak, megtört asszonyok. A levegő finoman szolva is áporodott. Akad, aki már hónapok óta nem tudta kimosni a ruháját, s ha ehhez még a tömény alkoholszagot is hozzászámítjuk, akkor talán elképzelhető az alkalmi menedékhely levegőjének állapota.

Megbotránkozó utasok

— Birnak ezekkel az emberekkel? — fordulok a pályaudvar ügyeleteséhez.

— Van velük probléma bőven. Isznak, azután duhajkodnak, volt már, hogy a rendőrséget kellett hívni. Ha rájuk szólunk, még nekik áll fölőbb.

— Napközben is itt vannak?

— Reggeltől estig, estétől reggelig itt tanyáznak. Képzelteti, mikor reggel jönnek az utasok, hogy megbotránkoznak. Előfordul az is, hogy részegen maguk alá csinálnak. Hiába szólunk, nem takarítanak fel maguk után. Valamilyen megoldást most már találni kellene, ez így nem állapot, ami itt van.

Tizenegy óra felé több asztal mellett elnehezdednek a fejek. Leborulva próbálnak néhányan aludni. Ki tudja, miről álmodnak? Családról, otthonról, rendes megélhetésről, szépasszonyokról, vagy csak egy üveg italról. Az asztal lábánál kibontott sörösüveg, már üres...

— Vízet hozott benne a tag. Nehogy azt gondolja, sörözünk — lép hozzám egy kö-

zépkorú úr, később kiderül, amolyan szövegíróként szegődött mellém. — Fedél kéne a fejük fölé, addig dolgozni sem tudunk menni. Honnan járunk munkába? Innen? Itt nem lehet aludni, tisztálkodni, ruhát mosni. Szóba sem állnak velünk egyetlen munkahelyen se, ha ránk néznek.

— ... mert mi nagyfiaiak vagyunk, mindenhol elvándorolunk! — kiabál közbe egy asszony.

— Hol keresett már munkát?

— Itt is, ott is.

— És elküldték?

— El, Belenéznek a munkakönyvembe, és már mehetnek ki. Mindenütt létszámléírás van, nem kell a börtönviselt, meg a nagyfai senkinek.

— Ma hol próbálkozott?

— Ma éppen sehol!

— És tegnap?

— Tegnap se.

— Miért nem mennek el közmunkára? Onnan nem küldenek el magukat.

— Mire?

— Közmunkára! Tudja egyáltalán, hogy mi az?

— Hát persze, közösen dolgoznak valahol az emberek.

Ebben maradunk.

Eszik a lapot...

Ahogy előkotorásom a zsebemből a teli doboz Sophianaét, pillanatok alatt szoros embergyűrű kap körül. Az egyik fiatalember halkán odaszól:

— Ezt kár volt...

Néhány másodperc alatt kiürül a pakli.

— Én mezítláb Marlborót szívok — nevet az egyikük, s előkotor a zsebéből egy összevissza gyűrött Munkást.

— Mit esznek egyáltalán?

— Van itt olyan, akinek már négy napja nem volt falat a szájában.

— Ital se?

— Hát... Valahogy el kell viselni ezt az egészet.

— Többen hobószendvicset esznek! — szól közbe egyikük.

— Mit?

— Hát hobószendvicset — válaszol a borostásabb képi, kicsit sértődötten, hogy akad ember, aki ezt a földi csemegét nem ismeri. Újságpapírt kennek meg zsírral, s azt csemegézik. Kiderül, hogy a Délmagyar is étlapra került már. Egyszerűen, eszik a lapot...

— Tegnap négyen vettünk negyed kiló szalonnát, azt osztottuk el.

Hosszú, borgőzös mesék indulnak útjukra vacsoráról, egy pohár piáról, legalább napi egy doboz cigiről. Szerény álmok, ami között a munka a legkevésbé ember fantáziájában szerepel.

— Az a baj, hogy nincs összetartás. Néhányan próbálnak itt rendet tartani, de sehogyan sem megy. A rendesebbje nem is ül az ablak előtti sorba, ha balhé van, azokat viszi a rendőrség.

— Ugyan már, Józsi, nem bántanak minket a rendőrök — veti közbe a másik. — Kijönnek, igazoltatnak, de hát mit is tehetnének...

— Talán ha dolgoznának... — kockázatom meg újra, de rájövök, ismét olajat öntöttem a tűzre.

— Értse már meg, uram, először fedél kell a fejük fölé. Nem tudunk tisztálkodni, mindenünk koszos, szóba se áll-

nak velünk. Ha kapnánk egy épületet, az más lenne...

Lassan vége a napnak, az óra mutatója közelít az éjféhez. Nem jutottunk semmire, megoldást se az itteniek, se a hivatalok nem tudnak erre az áldatlan helyzetre. Kifelé jövet egyikük felajánlja, hogy kikísér bennünket. Hamar kiderül, nem önzetlenül. Csak félfüllel halom, kísérlőket igyekszik megvágni egy ötvenessel. Zoli azonban hajthatatlan:

— Keritünk munkát, oké?... — mondja szeliden, s már sietünk is.

A lakók félnek

Hazafelé a kocsiban folytatjuk a beszélgetést:

— Eddig a nyomorékok és a cigányok nem kellettek a társadalomnak. Ezután a munkanélkülieket és a hajléktalanokat is magukra hagyja ez az ország. A hivatalok nem csinálnak semmit. A tanácsi vezetők, tisztviselők még a Nagyállomásra sem jöttek ki, pedig felajánlottuk, szíve-

sen elkísérnénk őket. Ezt az átmeneti időszakot csak közös erővel tudnánk túlélni. Vegyük már tudomásul, hajléktalanok nem azért vannak, mert mi kitaláltuk. Attól, hogy nem veszünk tudomást róluk, még léteznek.

Másnap a szegedi drogambulancián ülünk le beszélgetni:

— A konzervgyár nagylelkűsége folytán hamarosan lesz ételmük. Sajnos, csak kedvre tudják szállítani a konzerveket. Most kenyeret, zsírt hajkurászunk, hogy addig is legyen ennivalójuk. A tisztálkodás úgy-ahogy megoldott, ingyenes fürdőjegyet sikerült szereznünk a hajléktalanoknak — mondja Farkasinszky Teréz, a kuratórium elnöke.

A probléma mégsem oldódott meg. Hiszen nem lehet az idők végeztéig egy álmóson aludni.

— Minden ment rendben a maga útján — veti közbe Szirtesi Zoltánné, a leendő menedékhely igazgatója. — A tanács nekünk adta az új híd lábánál levő egykori postabarrakot. Azután jött a lakossági tiltakozás. Úgy éreztük, az aláírásgyűjtés szervezett volt. Az ezerötven ellenző közül nyolcszáz a középiskolás. Minden bizonnyal néhányan mozgatták az egészet.

— Azt ott lakók félnek...

— Mi nem állítjuk azt, hogy nincs a hajléktalanok között börtönviselt. A többségük azonban segítségre szorul, és különben sem a mi feladatunk az ítélkezés — veszi vissza a szót Farkasinszky doktornő. — Egyébként is, a rendőrségtől tudjuk, a szegedi bűncselekményeket nem a hajléktalanok követik el. Ők legfeljebb egy-egy ABC-ből csennek el ennivalót...

Mi a megoldás? Nos, felvetődött az a gondolat is, hogy az algyői barakképületekbe költöztessék ki a hajléktalanokat. Az a gond, hogy az épületek az olajosoké, akik ötmillió forintot kérnének érte. De az alapítványnak hírből sincs ennyi pénze. Különböző is, amikor az ott lakók hírt vették az ötletnek, máris tiltakoztak. A hajléktalanokat senki sem tűri meg a környezetében.

A városi tanács most a Bajai úti reptér egyik barakképületét ajánlotta fel — de ezt a kuratórium nem fogadja el, mert a hajléktalanok számára nem megoldás. Az épület túl kicsi, és különben is, lakott. Szóba került a Rigó utcai nevelőotthon

egy részének átadása, hiszen kihasználatlan. Ebben a művelődési osztály nem megy bele.

— Úgy tűnik, a tanács maga előtt akarja tolni a problémát — mondja Szirtesiné. — Igyekszik nem tudomást venni az emberekről. Gondolom, arra számít, hogy júniusban lejár a mandátuma, majd a következő önkormányzat talál rá megoldást. Az a gyanú, nekik sem ez lesz az első tennivalójuk. Ezt a problémát és a hajléktalanokat, ha tetszik, ha nem, nem lehet száműzni a városból.

— Nem szeretnénk, ha Szegeden is a fővárosihoz hasonló tüntetés robbanna ki. Nem tartjuk a Déli pályaudvari megoldást követendőnek. Mi csak kérünk továbbra is... — mondja az elnök.

A kuratórium továbbra is az eredeti elképzelést szorgalmazza: egyelőre a postabarrak felét kéri, legalább ideiglenesen, az év végéig. Ha találnak más, elfogadható megoldást, ők nem zárkoznak el előle. Igaz, az eredeti egyezségben is úgy szerepelt, az épület felét kapják csak, próbaidőre. Ha minden rendben lesz, átadják az egészet. Ha nem — elesnek a lehetőségtől.

De vajon sokan miért nem hagyják még azt sem, hogy ezek az emberek bizonyíthassanak? — kérdezik magukban a kuratórium tagjai.

*

„Lelkünkre így ül ez a kor.
És mint nehéz esők
vastag rongyai mosogatják
a csorba pléhtetőt —
hiába törli a bü szivünkről
a rákövesedőt.”

— mormolgtam magamban József Attila sorait, miközben a reggeli postát bontogatom.

A MAV-igazgatóság március 5-étől, hétfőtől munkanapokon 23 órától hajnali 4 óráig takarítás miatt lezárja a szegedi Nagyállomást. Az érvényes menetjeggyel rendelkező utasok ez alatt is tartózkodhatnak a kijelölt váróteremben — olvasom az átküldött hírt.

Nehezek az esők, egyre nehezebbek...

Nagy László felvétele

(A képek szereplői a közléshez hozzájárultak.)